

*Koncepcja przebudowy
Placu Juliusza Kossaka*

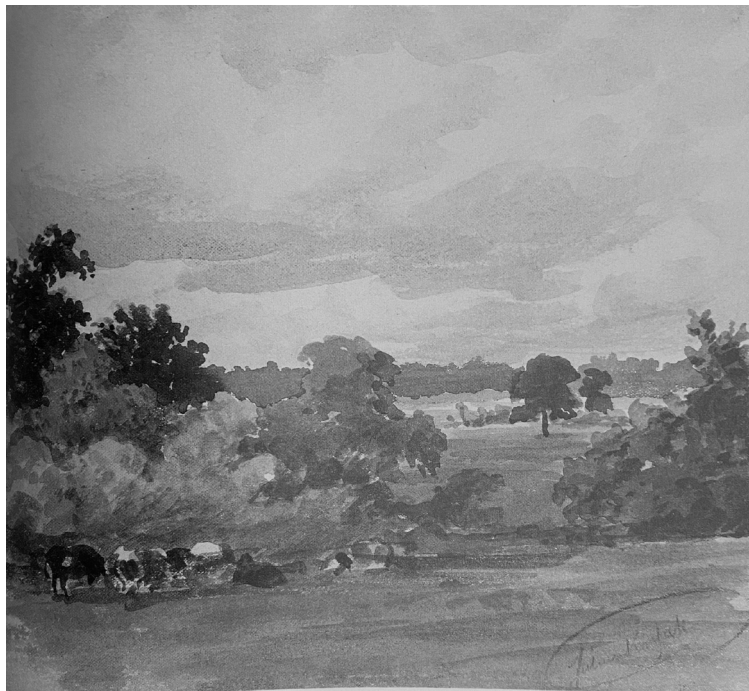
Założenia ideowe

Plac Kossaka wymaga zdefiniowania na nowo swojej tożsamości i charakteru. Tożsamości zbudowanej na poszanowaniu historii, otoczenia i tradycji. Plac powinien stać się przedłużeniem Dworku Kossakówka — tak jak kiedyś willa była tętniącym życiem miejscem spotkań krakowian — tak dziś, rolę tę powinien spełniać plac.

W obrazach Juliusza Kossaka odnajdujemy nie tylko zapis historii Polski ale przede wszystkim utrwalenie krajobrazu polskich wsi, łąk i lasów. To właśnie drugi plan i tło jest dokumentem upamiętniającym coraz rzadziej spotykaną, a tak mocno zakorzenioną w naszej świadomości narodowej, panoramę. Projekt placu Kossaka stwarza niepowtarzalną okazję przywrócenia tego romantycznego pejzażu krakowianom i uhonorowania twórczości malarza.

Kompozycja zakłada dwa główne elementy. Pierwszy to okrąg rozcięty ścieżką — przedłużeniem alei spacerowej ulicy Retoryka. Po jednej stronie znajduje się część ogrodowa, przywracająca wspomnienie wiejskich łąk. Z drugiej — tam gdzie historycznie biegło koryto Rudawy — sadzawka.

Drugim elementem jest ławka otaczająca i spajająca tę całość. Stanowi “Salon Miejski” — miejsce spotkań mieszkańców zwrócone na historyczną zabudowę oraz górujący nad miastem Wawel. Istotą projektu są łąki i łąny krajobrazu wiejskiego otulone panoramą Starego Miasta.

Pejzaż z krowami, Juliusz Kossak

“Był on malarzem wsi polskiej, tej wsi, gdzie na miedzy >>ciche grusze siedzą<<, i z której wyszło to wszystko, co było cnotą i zbrodnią, co było wielkiem i małym, co było chwałą i hańbą, co żyło w sposób szczególny, różny od reszty świata w treści i formie, to co stanowi rdzeń i istotę polskiego życia.”

Stanisław Witkiewicz, “Witkiewicz Stanisław - Juliusz Kossak 1912, r.”

*Na stepie, Juliusz Kossak
analiza krajobrazu*

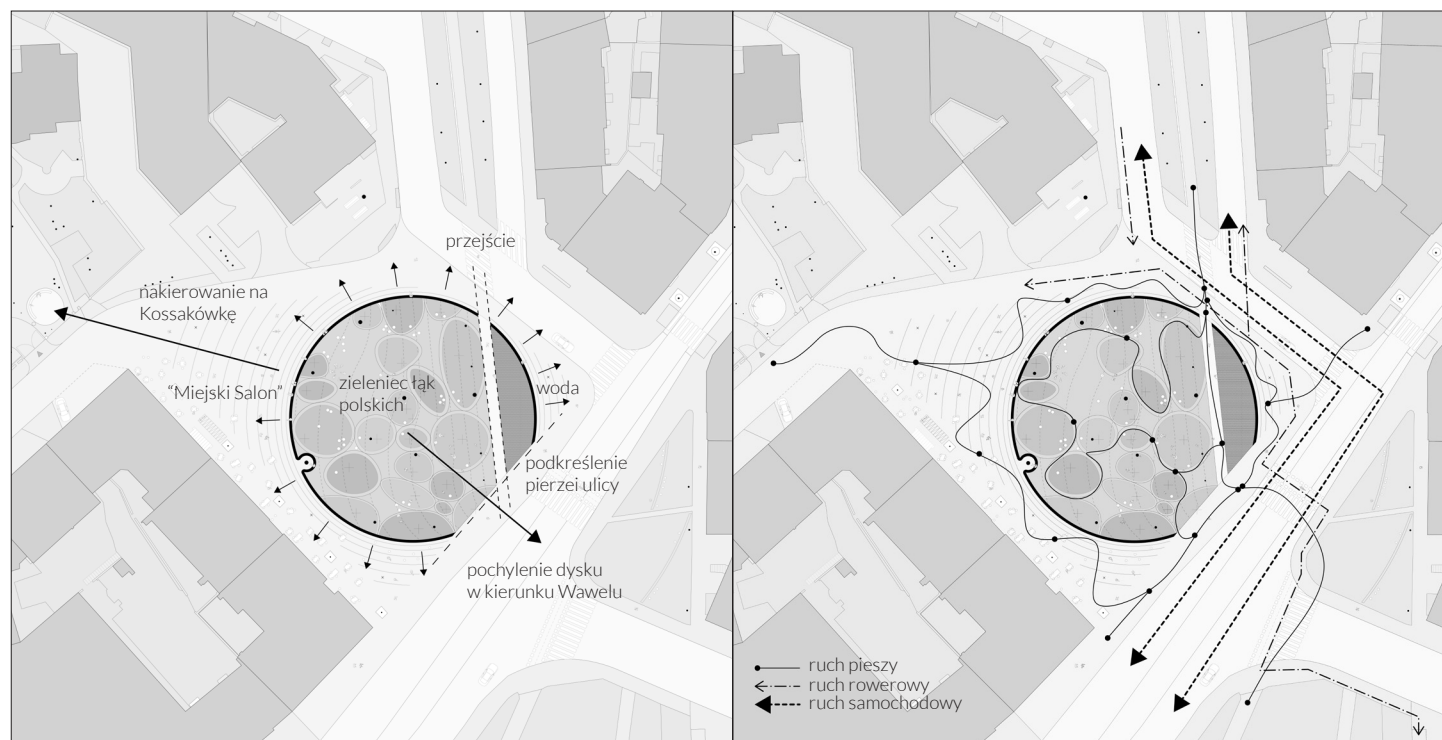
*Na wedecie, Juliusz Kossak
analiza krajobrazu*

Koncepcja architektoniczno-urbanistyczna

1. Plac Kossaka

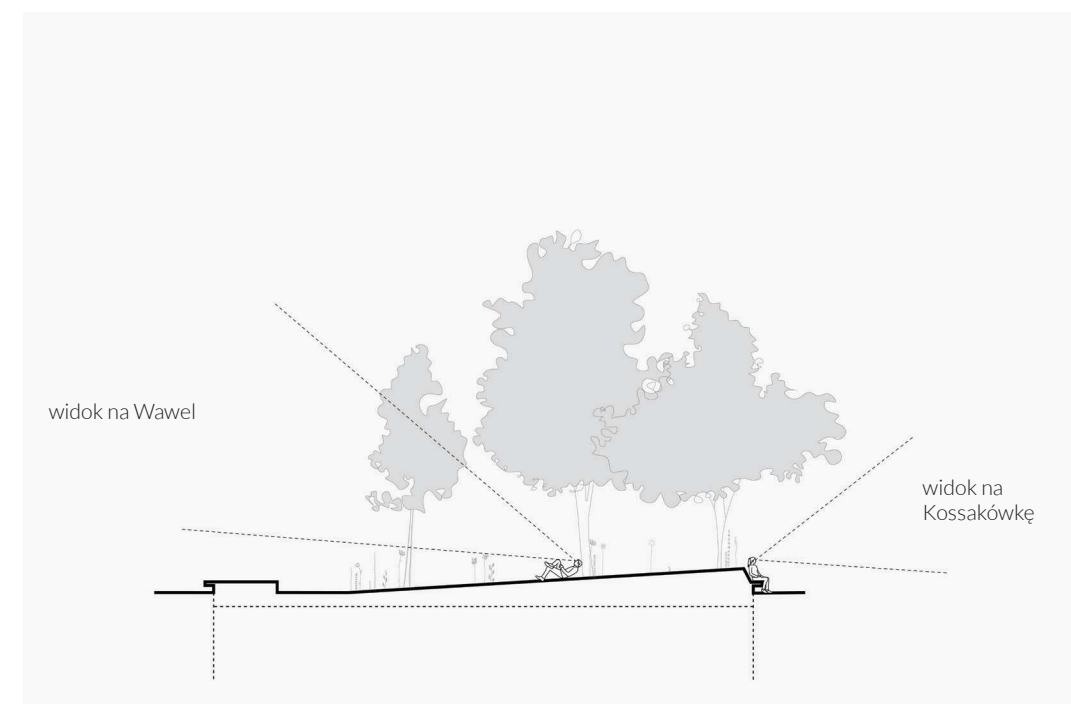
Forma i Komunikacja

Plac Kossaka leży na przecięciu kluczowych szlaków komunikacyjnych, pomiędzy Alejami Trzech Wieszczów, Starym Miastem, ulicą Retoryka, a wzgórzem Wawelskim. Wnętrze placu zdefiniowane jest przez sąsiadującą zabudowę w kształcie trapezu. Poprzez wprowadzenie okręgu plac zyskuje zupełnie nowy geometryczny charakter i płynnie rozprowadza ruch we wszystkich kierunkach. Ścięcie okręgu od strony ulicy Zwierzynieckiej podkreśla pierzeję zabudowy ulicy oraz kierunek Zamku Królewskiego. Przedłużenie alei spacerowej ulicy Retoryka konsekwentnie rozcina formę, wprowadza przechodniów do jej wnętrza. Po zachodniej stronie znajduje się ogólnodostępny zieleniec z licznymi ścieżkami spacerowymi i siedziskami. Od wschodu, kompozycję dopełnia sadzawka z wodą – nawiązanie do historycznej obecności rzeki Rudawy. Forma placu to poetyckie nawiązanie do palety malarskiej, gdzie zamiast farb użyte są najważniejsze składniki polskiego krajobrazu – woda, łąki i drzewa. Całość placu – ciąg pieszo-jezdny umożliwia dojazd do pobliskich budynków. Ulica Retoryka, zaprojektowana jako ulica dwukierunkowa w obrębie zakresu konkursowego, minimalizuje obecność samochodów i powierzchni utwardzonej placu.

Topografia

Założenie zieleni nie jest płaskie. Płynnie wznosi się wzdłuż osi prowadzącej od rozcięcia w kierunku Dworku Kossakówka. W swoim najwyższym punkcie osiąga 1m wysokości. Podniesienie stanowi oparcie dla otaczającej ławki. Ta miękka linia naprowadza przechodniów w stronę rodzinnego domu Kossaków. Akcentuje jego obecność, tworzy nową oś kompozycyjną i widokową do środka ogrodu Muzeum. Od wewnątrz, nachylenie terenu w stronę Wawelu, kieruje wzrok mieszkańców na tę wyjątkową panoramę i górujący zamek. Różnica poziomów stwarza barierę akustyczną od strony ulicy Zwierzynieckiej i buduje kameralną przestrzeń po stronie północno-zachodniej placu. Ta część dedykowana jest działalności Centrum Edukacyjnego MOCAK wraz z Muzeum Historii Sztuki "Kossakówka".

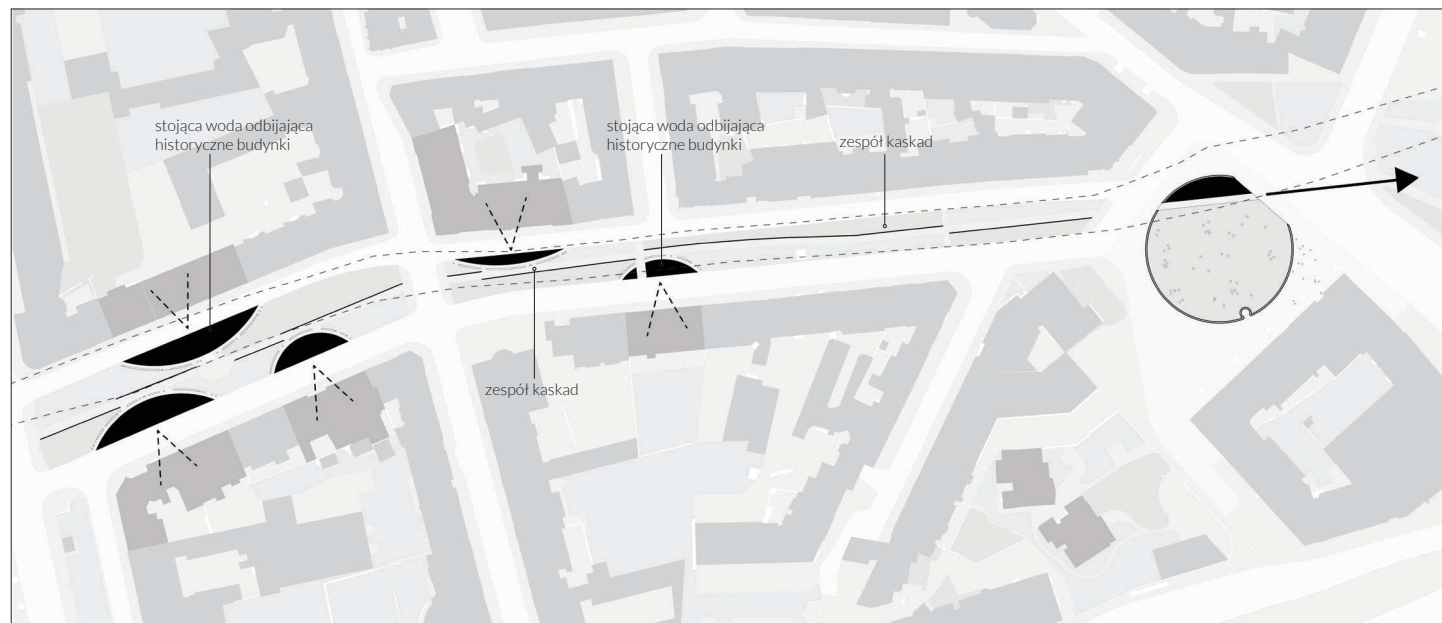
Funkcja

Plac Kossaka może stać się pełnym życia miejscem spotkań Krakowian. Po obwodzie – "Salonem Miejskim" z funkcją gastronomiczną w parterach otaczających budynków. W centrum – spokojną enklawę, pełną romantycznych i sielskich pejzaży polskich łąk. Miejsce styku miasta i przyrody.

2. Planty przy ul. Retoryka

Projekt zakłada przywrócenie historycznego cieku wodnego w krajobraz ulicy. Składa się z zespołu kaskad oraz sadzawek. Woda staje się przewodnikiem po architekturze. Przy każdym zabytkowym budynku zwalnia swój bieg rozlewając się w formie szerokiej sadzawki. To przystanki na trasie architektonicznego spaceru. Siedziska i ławki zorientowane są koncentrycznie w kierunku ikon architektury – secesyjnych kamienic Teodora Talowskiego, modernistycznego Domu Stu Balkonów czy przebudowanego Domu Egipskiego. Odbicia w tafli wody skłaniają do zadumy i refleksji nad tą lekcją architektury, a tabliczki informacyjne dostarczają potrzebnej wiedzy. Kaskady płynnie przechodzą z jednej strony alei spacerowej na drugą, nawiązując do historycznie meandrującej rzeki.

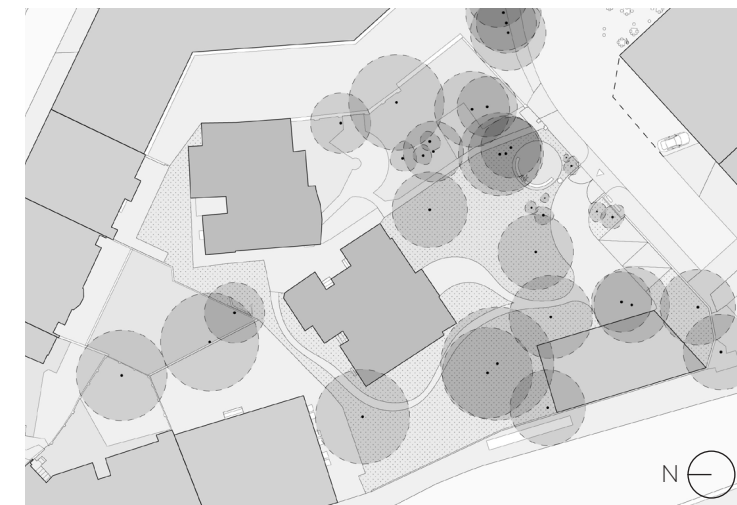
Projekt zapewnia ciągłą komunikację pieszą wzdłuż alei spacerowej biegnącej środkiem plant.

3. Tereny wokół dworku Kossakówka

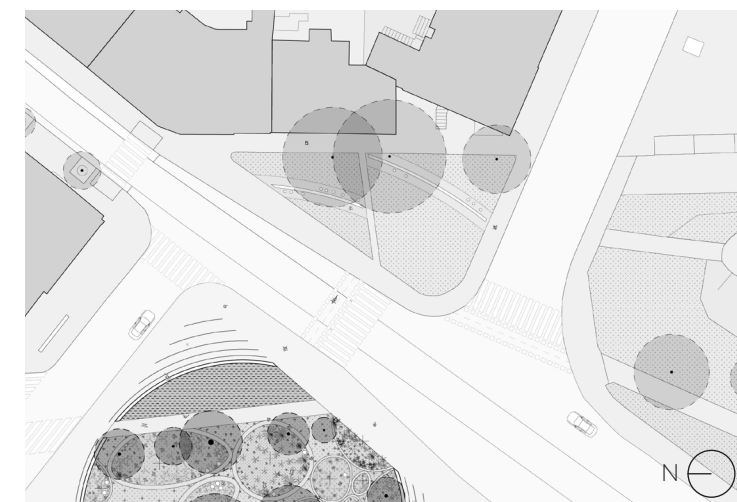
Tereny wokół Kossakówki historycznie miały charakter przydomowego ogrodu. Projekt zakłada jak najwierniejsze przywrócenie tego unikalnego charakteru wewnątrz centrum miasta. Zaprojektowane zostało dodatkowe otwarcie w ogrodzeniu na przedłużeniu nowo utworzonej osi kompozycyjnej i widokowej. Łączy ono wizualnie tereny Kossakówki z placem i zamkiem na Wawelu.

Władze Miasta powinny dążyć do wykupienia terenów “Jerzówki” (dawnego “Domu Babci”) i włączenia go do Muzeum Historii Sztuki.

4. Tereny od strony ulicy Powiśle

Przestrzeń po drugiej stronie ulicy Zwierzynieckiej daje możliwość obserwacji i doświadczenia zieleńca z dystansu. Zaprojektowane siedziska dopełniają kompozycję i pozwala mieszkańcom podziwiać całość założenia Placu Kossaka.

Koncepcja architektury krajobrazu

Centrum i serce projektu stanowi zieleniec nawiązujący do pejzaży polskich łąk, odwzorowanych w obrazach Juliusza Kossaka. Kompozycja jest całoroczna, inspirowana charakterem i nastrojem ogrodów Pieta Oudolfa. Uwydatnione są nie tylko kolory, ale również zapachy i tekstury. Obsadzona jest rodzimymi gatunkami roślin, między innymi:

tymotka łąkowa (*phleum pratense*), śmiatek darniowy (*deschampsia caespitosa*), wiechlina łąkowa (*poa pratensis*), wełnianka wąskolistna (*eriphorum angustifolium honck*), oczeret (*schoenoplectus*), kupkówka pospolita (*dactylis glomerata*), cibora (*cyperus*), koniczyna łąkowa (*trifolium pratense*), wyka ptasia (*vicia cracca*), rdest wężownik (*polygonum bistorta*), firletka poszarpana (*lychnis flos-cuculi*), krwiściąg lekarski (*sanguisorba officinalis*), kuklik zwisty (*geum rivale*), marchew zwyczajna (*daucus carota*), chaber łąkowy (*centaurea jacea*), szalwia łąkowa (*salvia pratensis*)

atmosfera ogrodów łąkowych

Projekt umożliwia zachowanie jak największej ilości istniejących drzew oraz jedynie nieliczne przesadzenia skupione wewnątrz zieleńca. Zapewnienia to równowagę pomiędzy nasłonecznionymi i zacienionymi fragmentami siedziska. Szpaler drzew ul. Retoryka kontynuowany jest nasadzeniami rodzimych gatunków po stronie zachodniej alei spacerowej. Największe i najstarsze drzewo na placu — Robinia akacjowa — zaakcentowane jest głównym siedziskiem, które zmienia w tym miejscu swój kierunek i otacza jego pień.

Juliusz Kossak szczególnie umiłował konie. Są nieodłączną częścią jego obrazów. Bardzo subtelnym nawiązaniem do miłości malarza jest odtworzenie kręgów wodnych na powierzchni sadzawki symbolizujących ślad i wspomnienie koni pijących z wodopoju.

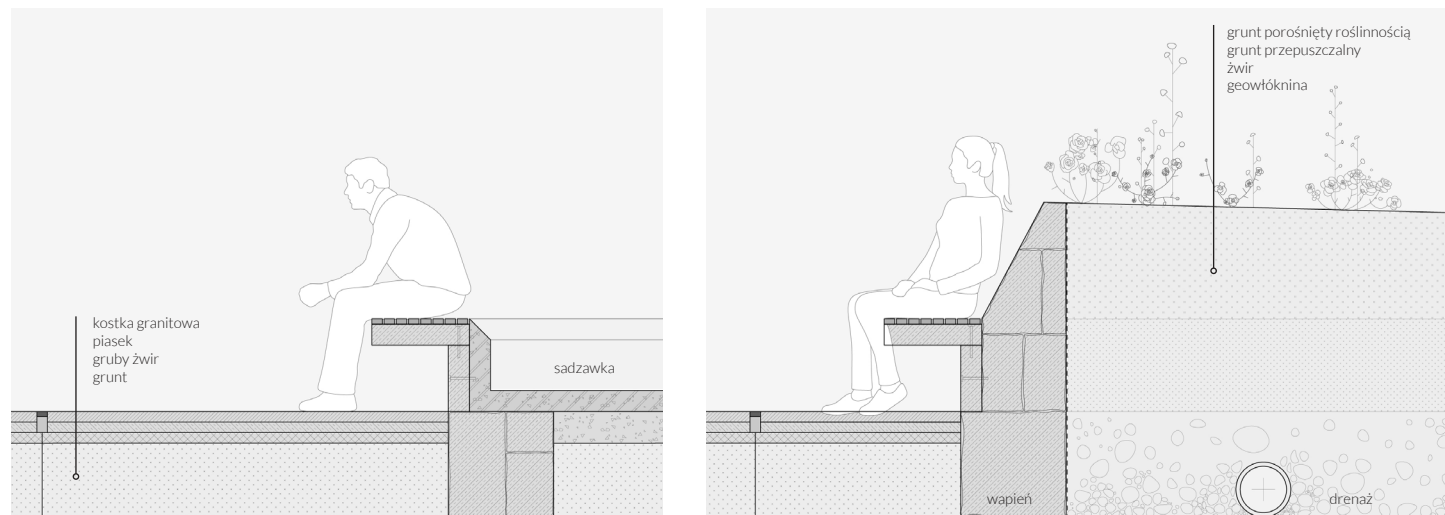

efekt uzyskany na powierzchni sadzawki dzięki wykorzystaniu drobnych dysz wodnych

Rozwiązania konstrukcyjne, materiałowe, instalacyjne

Oparcie ławki jest również ścianą oporową dla podwyższonego terenu. Wykonane jest z lokalnego, białego wapienia. Jest to bezpośrednie nawiązanie do materiału wykorzystanego do utwardzenia historycznych wałów Rudawy oraz skały na której zbudowany został Zamek Królewski na Wawelu. Do wykończenia siedziska wykorzystane zostało ciemne, kontrastujące drewno.

Powierzchnia placu wykonana jest z drobnej, graniowej kostki z licznymi, szerokimi szczelinami umożliwiającym wodzie odpowiednią penetrację. Mosiężne insercje podkreślają najważniejsze kierunki. Z czasem, mosiądz śniedzieje i pokrywa się patyną, jednak w miejscach najszybciej uczęszczanych przez krakowian zachowa swój pierwotny błysk i kolor. Mieszkańcy odcisną w nim ślad swoich kroków niczym na matrycy lub kanwie malarskiej.

Oprócz fundamentów pod siedzisko i wykopów dla instalacji drenażowej projekt nie zakłada przebudowy infrastruktury podziemnej. Obniża to znacznie koszty całej inwestycji.

Rozwiązania proekologiczne i energooszczędne

Centralny zieleniec zaprojektowany został w postaci niecki filtracyjnej. Pozwala to na oczyszczanie wód opadowych, retencję, zmniejszenie objętości na drodze ewapotranspiracji oraz ponowne użycie w pobliskich sadzawkach i zespołach kaskad. Znaczna powierzchnia biologicznie czynna, duża ilość drzew oraz zastosowanie łąk zamiast trawników, znacząco obniża temperaturę i pozwala walczyć z efektem “wyspy ciepła”.

Wysokie trawy i miododajne rośliny służą jako schronienie dla drobnych ssaków, ptaków i licznych owadów. Projekt dąży do odzyskania równowagi powiędzy naturą, a środowiskiem miejskim człowieka.

